

ESG & Economie

Economisch Bureau | 4 juni 2024

Nieuwe Nederlandse regering schroeft klimaatambities terug

Aline Schuiling, Senior Econoom Duurzaamheid aline.schuiling@nl.abnamro.com

- De Nederlandse regering die momenteel gevormd wordt heeft haar belangrijkste beleidsplannen voor de komende vier jaar gepresenteerd
- De doelstelling voor de netto reductie van broeikasgasemissies is conform EU-regelgeving vastgesteld op -55% in 2030 ten opzichte van 1990, hetgeen minder ambitieus is dan de plannen van de vorige regering
- Enkele beleidswijzigingen zullen het bereiken van de doelstelling voor 2030 en de weg naar Netto Zero in 2050 onwaarschijnlijker en hobbeliger maken
- De regering moet haar definitieve Nationale Energie- en Klimaatplan (NECP) voor eind juni 2024 indienen bij de Europese Commissie (EC), wat waarschijnlijk te snel is om de geplande beleidswijzigingen van de nieuwe coalitie mee te nemen
- Dat gezegd hebbende, zullen de geplande beleidswijzigingen waarschijnlijk niet in overeenstemming zijn met de EU-regelgeving ...
- ... omdat ze zullen leiden tot minder reductie van de uitstoot van bepaalde broeikasgassen zoals methaan en stikstof, terwijl de netto-uitstoot door landgebruik, verandering in landgebruik en bosbouw (LULUCF) waarschijnlijk zal stijgen

Inleiding

Hoewel er officieel nog geen nieuwe regering is benoemd, lijkt een rechtse coalitie van verkiezingswinnaar PVV, VVD en nieuwkomers de Boeren Burger Beweging (BBB) en Nieuw Sociaal Contract (NSC) binnenkort aan te treden. De partijen hebben hun beleidsplannen voor de komende vier jaar gepresenteerd (zie [hier](#)). In deze notitie bespreken we eerst de huidige klimaatdoelstellingen en -doelen van Nederland, vervolgens kijken we naar de belangrijkste plannen van de nieuwe coalitieregering en tot slot beoordelen we wat de gevolgen zijn voor de weg naar het behalen van de klimaatdoelstellingen en doelen.

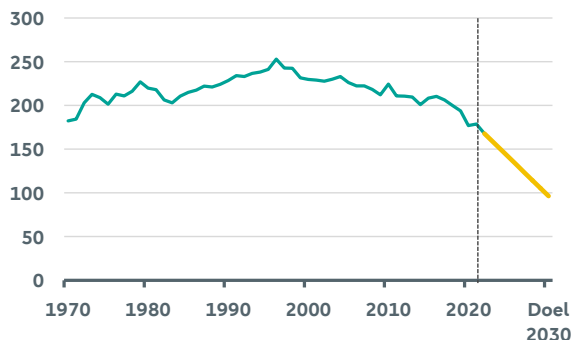
Wat zijn de huidige klimaatdoelen en beleidsplannen van Nederland?

Nederland heeft ingestemd met de energie- en klimaatdoelstellingen in het kader van de Europese Green Deal, het REPowerEU-plan en het wetgevingspakket 'Fit for 55'. De belangrijkste beleidsdoelstellingen en -doelen van Nederland zijn opgenomen in het geactualiseerd concept-Nationaal Energie- en Klimaatplan (NECP), dat in juni 2023 is ingediend bij de Europese Commissie ([hier](#)). In december 2023 heeft de EC haar beoordeling van het NECP en een reeks aanbevelingen gepubliceerd ([hier](#)), die in de tabel hieronder zijn samengevat. Sinds de publicatie van het concept-NECP in juni 2023 heeft het Nederlandse parlement ingestemd met enkele aanvullende beleidsmaatregelen. Zo is de doelstelling voor de reductie van broeikasgasemissies verhoogd naar een netto reductie van ten minste -55% in 2030 ten opzichte van 1990 (van -49% eerder) en naar netto nul in 2050 (van -95% eerder). Bovendien werd besloten om een extra buffer in te bouwen en te streven naar een reductie van ongeveer 60% (in feite 58%) in 2030. De regering moet haar definitieve geactualiseerde NECP voor 30 juni 2024 indienen bij de EC, waardoor het onwaarschijnlijk is dat de plannen van de nieuwe coalitie zullen worden opgenomen. Dat gezegd hebbende, de

beoordeling van de Commissie zal waarschijnlijk rond het einde van het jaar worden gepubliceerd en zou dus wel een deel van de plannen van de nieuwe coalitie kunnen bevatten.

Uitstoot van broeikasgassen en huidige doelstelling *)

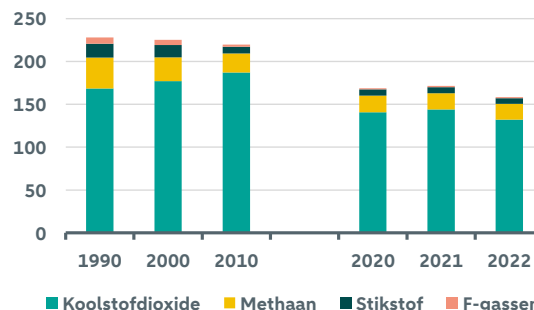
Totale BKG, volgens Kyoto-definitie, Mton CO₂equivalent

Bron: EC EDGAR, *) huidige doelstelling gebaseerd op klimaatwet juli 2023

Broeikasgasemissies Nederland naar type

Mton CO₂equivalent

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) Nederland

Een aparte onafhankelijke analyse van de plannen van het vorige kabinet (inclusief de aanvullende maatregelen die in juni 2023 werden afgesproken) werd in oktober 2023 gepubliceerd door het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL). Een van de belangrijkste conclusies (zie [hier](#)) was dat een emissiereductie van 46-57% (2030 ten opzichte van 1990) haalbaar zou zijn, maar dat delen van de klimaatplannen nog onvoldoende waren uitgewerkt. Ook gaf het PBL aan dat het essentieel was dat er snel begonnen moest worden met de volledige implementatie van alle plannen om de doelen te halen. Het rapport van het PBL houdt geen rekening met de val van het kabinet Rutte IV in juli 2023 en het feit dat bepaalde beleidsvoorstellen controversieel werden verklaard door het demissionaire kabinet (d.w.z. een deel van de klimaatplannen werd niet uitgevoerd). Daarom lijkt het waarschijnlijk dat de inschatting van het PBL van de emissiereducties vandaag de dag minder gunstig zou zijn.

NECP Nederland: belangrijkste doelstellingen, doelen en bijdragen

	Waarde 2030 Geactualiseerde concept- NECP (juni 2023)*	Doel 2030 conform EU wetgeving	EC beoordeling van ambitieniveau 2030
Broeikasgasemissies in ESR-sectoren (vergeleken met 2005)	-38,7%	-48%	NL haalt de doelstelling niet op basis van projecties
Broeikasgasverwijdering in LULUCF (Mt CO ₂ eq. netto)	3,7	4,523	NL bereikt de doelstelling op basis van projecties
Energie-efficiëntie (eindenergieverbruik, Mtoe)	43,9	38,4	Het eindenergieverbruik van NL ligt boven de aangegeven doelstelling als gevolg van EU-wetgeving
Hernieuwbare energie (aandeel in bruto eindgebruik energie)	27%	39%	De ingediende bijdrage van NL aan de EU-doelstelling is aanzienlijk lager dan de doelstelling conform EU-wetgeving

*) Na de publicatie van het geactualiseerde concept-NECP zijn enkele aanvullende beleidsmaatregelen overeengekomen. Het definitieve geactualiseerde NECP moet uiterlijk 30 juni 2024 bij de EC worden ingediend.

Bron: EC, Nationaal Klimaat- en Energieplan Nederland

Wat zijn de belangrijkste klimaatplannen van de nieuwe regering?

Sommige klimaatdoelen van Nederland blijven in grote lijnen overeind volgens de plannen van de nieuwe coalitie. Zo is de doelstelling voor 2030 voor de reductie van broeikasgasemissies gehandhaafd op 55% (ten opzichte van 1990), hoewel dit niet langer een minimumreductie is en de extra buffer wordt weggelaten. Ook de plannen om alle

kolengestookte elektriciteitscentrales vanaf 2030 te sluiten zijn gehandhaafd en het Klimaatfonds van 35 miljard euro (voor de financiering van klimaattechnologie) blijft bestaan, hoewel de uitgaven enigszins zullen worden verlaagd met ongeveer 1,2 miljard euro in totaal¹. Dit gezegd hebbende, staan er enkele beleidswijzigingen op stapel, die er op duiden dat Nederland de emissiereductiedoelstelling van 55% niet zal halen.

Belangrijk is dat het regeerakkoord verschillende plannen bevat om de landbouwsector en de bouw te steunen, wat gevolgen zal hebben voor de biodiversiteit en de uitstoot van de broeikasgassen methaan en stikstof. Zo komt er geen gedwongen onteigening van boerderijen in de buurt van natuurgebieden, geen verdere krimp van de veestapel en een verlaging van de accijns op diesel voor boeren. Verder zijn er nieuwe maatregelen nodig om het mestprobleem op te lossen. Nederlandse boeren brengen momenteel meer mest op het land dan volgens de Europese regels is toegestaan en de nieuwe coalitie streeft naar voortzetting van deze uitzondering op de regels (derogatie). Hiervoor zou opnieuw onderhandeld moeten worden met de EC, wat na verschillende pogingen tot nu toe niet gelukt is.

Daarnaast staan er nog andere beleidsplannen en belastingwijzigingen in het coalitieakkoord die ook van invloed kunnen zijn op het halen van de klimaatdoelstellingen, zoals het beëindigen van subsidies op de aanschaf van EV's in 2025, het verhogen van de maximumsnelheid op snelwegen, het verlengen van een accijnsverlaging op brandstoffen, het aanzienlijk uitbreiden van de hoeveelheid land die beschikbaar is voor bebouwing en het geven van prioriteit aan de visserij wanneer dit in strijd zou zijn met het vergroten van het aantal windmolens op zee. Ook bij beslissingen over het gebruik van land voor woningbouw of het bouwen van windmolens op land, zal prioriteit worden gegeven aan woningbouw. De regering is ook van plan om de verhoging van energiebelastingen voor huishoudens en de extra CO₂-heffing voor bedrijven, die door de vorige regering waren gepland, te schrappen en wil ook de energiebelastingen voor huishoudens met lagere inkomens verlagen. Tot slot wil de coalitie de energiemix veranderen door twee extra kerncentrales in Nederland te openen. Hoewel dit de uitstoot van broeikasgassen zou kunnen verlagen, zullen de resultaten waarschijnlijk pas op de middellange tot lange termijn merkbaar zijn (zie ons eerdere onderzoeksrapport ESG & Economie - Hoe haalbaar zijn de Nederlandse plannen voor kernenergie? [hier](#))

Wat kunnen de gevolgen op de langere termijn zijn?

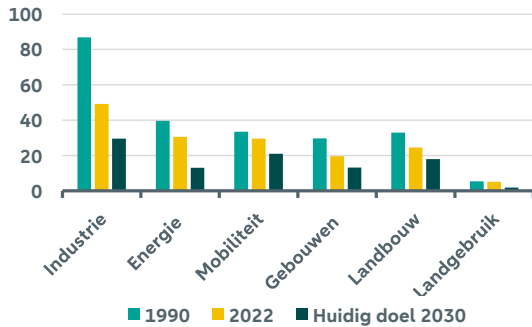
In een commentaar op het regeerakkoord (zie [hier](#)) kwalificeert het Sociaal en Cultureel Planbureau de klimaatplannen van de nieuwe regering als *terughoudend* op sommige punten zelfs *terugtrekkend* ten opzichte van de plannen van de vorige regering. Wij zijn het eens met deze kwalificatie en wij denken dat de nieuwe plannen tot gevolg zullen hebben dat de emissiereducties van de broeikasgassen methaan en stikstof de komende vier jaar lager zullen zijn. Daarnaast zal de netto emissie in landgebruik, landgebruiksverandering en bosbouw (LULUCF) waarschijnlijk toenemen. Bovendien is de doelstelling om een extra buffer aan te leggen om te streven naar een totale broeikasgasreductie van 58% in plaats van 55% in 2023 ten opzichte van 1990, geschrapt. Dit betekent dat het minder waarschijnlijk en minder eenduidig is geworden dat doelstelling voor de vermindering van broeikasgasemissies in 2030 en de weg naar netto nul in 2050 gehaald zullen worden.

Om de mogelijke gevolgen van de beleidsplannen van de nieuwe coalitie voor de totale broeikasgasemissies te beoordelen, hebben we een alternatief 'wat als'-scenario opgesteld op basis van de emissiereductiedoelstellingen per sector zoals vastgesteld door de vorige regering (zie onderstaande grafiek). Als we aannemen dat slechts ongeveer 25% van de beoogde emissiereductie door de landbouw zal worden bereikt tussen 2022 en 2030 (wat eigenlijk optimistisch zou kunnen zijn, gezien het feit dat de regering heeft ingestemd met veel van de beleidseisen van de BBB), ongeveer 50% van de reductie door de bouw zal worden bereikt en dat er een hogere netto-uitstoot door LULUCF zal zijn, zal de totale netto-uitstoot van broeikasgassen in 2030 waarschijnlijk met ongeveer 50% zijn gedaald ten opzichte van 1990 (ervan uitgaande dat de totale reducties door de sectoren industrie, elektriciteit en mobiliteit op schema blijven om de 2030-doelstellingen te halen).

¹ Volgens berichten in de pers heeft de klimaatsceptische PVV-leider Geert Wilders toegegeven dat hij bijna al zijn klimaatplannen moest opgeven om overeenstemming te bereiken over andere beleidszaken.

Uitstoot van broeikasgassen per sector en huidige doelstelling *)

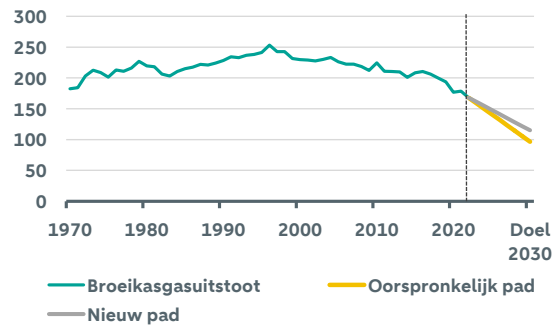
Totale BKG, volgens Kyoto-definitie, Mton CO₂eq

Bron: EC EDGAR, *) huidige doelstelling gebaseerd op klimaatwet juli 2023

Oude en alternatieve nieuwe emissieroutes

Mton CO₂eq

Bron: CBS, ABN Amro Economisch Bureau

Concluderend lijken de plannen van de nieuwe regeringscoalitie in te houden dat Nederland een aantal van de belangrijkste EU-klimaatdoelstellingen en -doelen voor 2030 niet haalt. Dit betekent dat het risico is toegenomen dat de regering die na de volgende algemene verkiezingen (volgens schema in 2028) aantreedt, de klimaatbeleidsmaatregelen weer serieus moet opvoeren. Ook het risico dat de regering wordt onderworpen aan overtredingsprocedures (in het geval ze niet voldoet aan de klimaatwetgeving van de EU) lijkt te zijn toegenomen. (zie [hier](#)).

DISCLAIMER

Dit document is opgesteld door ABN AMRO. Het is uitsluitend bedoeld om financiële en algemene informatie over economie te verstrekken. De informatie in dit document is strikt vertrouwelijk en wordt u uitsluitend ter informatie verstrekt. Het mag niet (geheel of gedeeltelijk) worden gereproduceerd, gedistribueerd of doorgegeven aan derden of worden gebruikt voor andere doeleinden dan hierboven vermeld. Dit document is informatief van aard en vormt geen aanbod van effecten aan het publiek, noch een uitnodiging tot het doen van een dergelijk aanbod.

Er mag voor geen enkel doel worden vertrouwd op de informatie, meningen, voorspellingen en veronderstellingen in het document of op de volledigheid, nauwkeurigheid of billijkheid ervan. Er wordt door of namens ABN AMRO, haar directeuren, functionarissen, agenten, gelieerde ondernemingen, groepsmaatschappijen of werknemers geen verklaring of garantie, expliciet of impliciet, gegeven met betrekking tot de juistheid of volledigheid van de informatie in dit document en er wordt geen aansprakelijkheid aanvaard voor enig verlies dat direct of indirect voortvloeit uit het gebruik van dergelijke informatie. De opvattingen en meningen in dit document kunnen op enig moment wijzigen en ABN AMRO is niet verplicht om de informatie in dit document na de datum van dit document te actualiseren.

Voordat u in een product van ABN AMRO Bank N.V. belegt, dient u informatie in te winnen over de verschillende financiële en andere risico's en mogelijke beperkingen waarmee u en uw beleggingsactiviteiten te maken kunnen krijgen op grond van toepasselijke wet- en regelgeving. Als u na het lezen van dit document overweegt om in een product te beleggen, wordt u geadviseerd om een dergelijke belegging te bespreken met uw relatiebeheerder of persoonlijke adviseur en na te gaan of het betreffende product - gezien de risico's - past binnen uw beleggingsactiviteiten. De waarde van uw beleggingen kan fluctueren. In het verleden behaalde resultaten bieden geen garantie voor de toekomst. ABN AMRO behoudt zich het recht voor om wijzigingen aan te brengen in dit materiaal.

© Copyright 2024 ABN AMRO Bank N.V. en gelieerde bedrijven ("ABN AMRO")

